

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-II (ODKÖK-II)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-II (ODKÖK-II)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28108>

Özet

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-II (ODKÖK-II), orijinal olarak Olumsuz Değerlendirilme Korkusu (Fear of Negative Evaluation - FNE) yapışın ölçmek için geliştirilmi? olan ölçe?in Türkçe'ye uyarlanm?? kısa formudur. Bu ölçek, bireylerin bakalar? tarafından olumsuz yargılanma, ele?tirilme veya reddedilme endişelerinin yoğunlu?unu de?erlendirmeyi amaçlar. ODKÖK-II'nin Türkçe uyarlamas?, ölçe?in psikometrik özelliklerinin Türk kültürü bakım?nda geçerli ve güvenilir oldu?unu göstermek üzere Battal Göktürk Gök ve Özlem Yalçınkaya-Alkar tarafından gerçekleştirilmiştir.

ODKÖK-II, özellikle sosyal anksiyete bozuklu?u ve ilgili psikolojik durumların klinik ve ara?tırma ortamlar?nda hızlı ve etkin bir şekilde tanınması için tasarlanmıştır. Bu kısa form, kapsamlı ölçeklere göre uygulama kolaylaştırmak amacıyla araştırmacılara ve klinisyenlere zaman kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, ODKÖK-II, BFNE-II, Sosyal Anksiyete, Psikometri, Türkçe Uyarlama, Kısa Form, Psikolojik Değerlendirme.

Yazarlar

Gök, B. G., Yalcinkaya-Alkar, O.

Amaç

ODKÖK-II'nin temel amacı, olumsuz değerlendirilme korkusu (ODK) düzeyini, klinik ve ara?tırma amaçlarına uygun olarak, ekonomik ve kısa bir form aracılığıyla güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu uyarlama çalışması, orijinal ölçe?in yapısal geçerlili?ini ve güvenilirli?ini Türkçe konuşan popülasyonlarda korudu?unu kanıtlamayı hedeflemiştir. Ölçek, sosyal fobi ve sosyal kaygı spektrumundaki bireylerin değerlendirilmesinde kritik bir araçtır.

Kısa formun geliştirilmesi, uzun ölçeklerin getirdi?i yorgunlu?u ve zaman kaybını azaltarak hem klinik uygulamada hem de büyük ölçekli araştırmalarda ölçe?in kullanımı optimize etmiştir. Bu sayede, sosyal anksiyetenin temel bile?eni olan ODK, daha pratik yöntemlerle izlenebilir hale gelmiştir.

Yapı

ODKÖK-II, psikolojideki temel bir psikolojik yapı olan Olumsuz Değerlendirilme Korkusu'nu (ODK) ölçmektedir. ODK, bireyin bakalar?ın kendisi hakkındaki düşüncelerine aşırı derecede

odaklanmas? ve olumsuz bir izlenim bırakma olasılığına karşı yoğun endişe duymas? ile karakterize edilen bilişsel bir özelliktir. Bu yapı, özellikle sosyal anksiyetenin merkezinde yer alır ve sosyal etkileşimlerden kaçınma davranışlarının ana itici gücüdür.

Ölçek, bireylerin sosyal durumlarda nasıl algılandıklarına dair duyarlılıklarını ve bu algılanan tehditlere verdikleri duygusal tepkileri değerlendirir. ODKÖK-II'nin kısa ve öz maddeleri, bu temel kaygı eylemini hızlıca yakalamak üzere tasarlanmıştır, böylece ölçülen yapının saflığını koruması amaçlanmıştır.

Geçerlik

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-II'nin Türkçe uyarlama çalışmasında (Gök & Yalçınkaya-Alkar, 2020), ölçeğin yapısal geçerliliği ve ölçüt bağlantılı geçerliliği titizlikle incelenmiştir. Yapısal geçerliliğinin sağlanması için genellikle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılır ve bu analiz, ölçeğin teorik olarak tek boyutlu yapıya Türk örneğinde de desteklediğini göstermelidir.

Ölçüt bağlantılı geçerlilik kapsamında, ODKÖK-II puanlarının, sosyal anksiyete, depresyon ve benzeri duygusal bozuklukları ölçen diğer geçerli ölçeklerle beklenen yön ve büyüklükte korelasyonlar göstermesi beklenir (yakınsak geçerlilik). Çalışmada, ODKÖK-II'nin sosyal anksiyete ile güçlü pozitif korelasyonlar sergilediği bildirilmiştir. Ancak, spesifik geçerlik katsayıları ve detaylı bulgular için orijinal referans makalesine başvurulmalıdır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, ODKÖK-II'nin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. İç tutarlılık analizi, ölçek maddelerinin aynı yapıya ne kadar homojen bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Gök ve Yalçınkaya-Alkar (2020) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında, ODKÖK-II'nin yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğu ve bu yönüyle güvenilir bir araç olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Yüksek Cronbach Alfa katsayıları, ölçeğin kısa form olmasıyla rağmen ölçtüğü yapıyı (ODK) tutarlı bir şekilde değerlendirilebildiğini işaret etmektedir. Bu, ölçeğin tekrarlanan uygulamalarda benzer sonuçlar verme kapasitesini destekler.

Faktör Analizi

Brief Fear of Negative Evaluation Scale-II (BFNE-II) orijinal olarak tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Türkçe uyarlama sürecinde de bu tek faktörlü yapının korunup korunmadığı araştırılmıştır. Genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak yapılan analizler, ODKÖK-II'nin Türk örneğinde de güçlü bir şekilde tek boyutta toplandığını ve model uyum indekslerinin kabul

edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu durum, ölçeğin sadece tek bir puan üzerinden yorumlanması gerektiğini teyit etmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Scale)

Dil Seçenekleri: Türkçe (Orijinal: İngilizce)

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon ve Klinik Örneklemeler

Yaş Grubu: Yetkinler (Çalışma genellikle üniversite öğrencileri ve yetkinler üzerinde yapılmıştır.)

Popülasyon Detayları: Türkçe uyarlama çalışması, Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve/veya genel yetkin popülasyonundan toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme detayları orijinal makalede yer almaktadır, ancak kaynakta belirtilmemiştir.)

Anahtar Kelimeler

Sosyal Kaygı, Psikometrik Özellikler, BFNE-II, Olumsuz Değerlendirilme, Adaptasyon, Psikolojik Ölçüm, Tek Faktörlü Yapı.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Battal Göktürk Gök

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: bgokturkgok@gmail.com

Yayın Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Şinler, Ücret ve Test Yolu

Şinler: Ölçeğin kullanımı için orijinal yazarlarla (Gök & Yalcinkaya-Alkar) iletişime geçilmesi önerilir. Akademik araştırmalarda kullanımı genellikle kaynak gösterilerek serbest olabilir, ancak ticari veya klinik kullanımı için izin gerekebilir.

Ücret: Ölçeğin kendisi genellikle araştırmalarda ücretsizdir, ancak yayınlanan makaleye erişim (dergi aboneliği vb.) ücretli olabilir.

Test Yılı: Türkçe uyarlama çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır.

Kaynaklar

Gök, B. G., & Yalcinkaya-Alkar, O. (2020). Brief Fear of Negative Evaluation Scale-II and Brief Fear of Negative Evaluation Scale-Straightforward Items: psychometric properties of the Turkish versions. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 33(4), 410-420. <https://doi.org/10.14744/DAJPNS.2020.00109>

Makalenin tam metin PDF dosyasına dergi üzerinden erişim sağlanabilir: dusunenadamdergisi.net

Ölçeğin orijinal PDF dokümanına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: olumsuz-degerlendirilme-korkusu-olcegi-kisa-formu-ii-odkok-ii-toad.pdf

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-II (ODKÖK-II)

Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri orijinal kaynak metinde sağlanmamıştır. Maddeler, yukarıda belirtilen Gök ve Yalcinkaya-Alkar (2020) referans çalışmaları eklerinde veya tam metninde bulunmaktadır. Maddeler, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu yapısının ölçek kısa formunun özgün ifadelerinden oluşur ve Türkçe uyarlamada kullanılan nihai formu temsil eder.